

JRTR

JOURNAL OF RECREATION AND TOURISM RESEARCH
ISSN: 2148-5321

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN TÜRKİYE'NİN ORMANLIK ALANLARINDA EKOTURİZM ROTALARI BELİRLEME VE OLUŞTURMA PLANINA YÖNELİK DEĞERLENDİRME

*EVALUATION OF THE GENERAL DIRECTORATE OF FORESTRY'S PLAN FOR
DETERMINING AND CREATING ECOTOURISM ROUTES IN TÜRKİYE'S FORESTED AREAS*

Hakan BENEK^a

Özet

Bu çalışmanın amacı 2021-2025 yılları arasında Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün Türkiye'nin ormanlık alanlarında belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı ekoturizm rotalarının, yıllara, coğrafi bölgelere ve illere göre nasıl dağıldığını döküman (belge) incelemesi ile ortaya koymaktır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından elektronik olarak yayınlanan ve 2021-2025 yılları arasında kapsayan Ekoturizm Eylem Plan Raporu temel alınarak veriler elde edilmiştir. Çalışmanın veri toplama aracı dökümanlardır ve veriler dokümanlar olarak toplanmıştır. Elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuş ve betimsel istatistiki yöntemler ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, OGM tarafından en fazla ekoturizm rotasının 2022 ve 2024 yıllarında planlandığı, en fazla ekoturizm rotası planlanan bölgenin Karadeniz Bölgesi olduğu ve ülke genelinde 61 ilin ekoturizm rotası oluşturma kapsamına alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Ekoturizm, Ekoturizm Rotaları, Orman Genel Müdürlüğü, Türkiye

Abstract

The aim of this study is to reveal through document analysis how the ecotourism routes that the General Directorate of Forestry, under the Ministry of Agriculture and Forestry, planned to determine and create in Turkey's forested areas between 2021 and 2025, were distributed according to years, geographical regions, and cities. In line with the research's objective, the data was obtained based on the Ecotourism Action Plan Report published electronically by the General Directorate of Forestry (GDF) and covering the years 2021-2025. The data collection method for this research was documents and the data was collected in document form. The obtained data was presented in tables, analyzed and interpreted using descriptive statistical methods. The analysis revealed that the highest number of ecotourism routes were planned by the GDF in 2022 and 2024, the Black Sea Region had the highest number of planned ecotourism routes, and 61 provinces nation wide were included in the scope of creating ecotourism routes.

Keywords: Tourism, Ecotourism, Ecotourism Routes, General Directorate of Forestry, Türkiye

Makale Geliş Tarihi: 02.02.2026 **Makale Kabul Tarihi:** 24.03.2026

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Hakan BENEK (hakan.benek@giresun.edu.tr)

* Bu çalışma, 06-10 Ocak 2026 tarihleri arasında Dubai'de gerçekleştirilen 6. Uluslararası Avrasya Bilimsel Araştırmalar ve İnovasyon Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

^a Giresun Üniversitesi, Giresun Meslek Yüksekokulu, Giresun/Türkiye (hakan.benek@giresun.edu.tr) ORCID: 0000-0001-9136-7446

DOI: 10.5281/zenodo.19321458

1. Giriş

Türkiye’de turizm dendiği zaman sürekli olarak deniz, kum, güneş üçlüsü akla gelmektedir. Bu üçlüye ülkemiz turizm talebi yaratmada ciddi yatırımlar yapmaktadır. Oysa unutulmamalıdır ki deniz turizmi dünyada alternatifi olan bir turizm çeşididir. Dolayısıyla, önemli olan doğa turizmi gibi alternatif turizm çeşitlerini ülkemizde oluşturabilmektir. Dünyanın birçok bölgesinde veya ülkesinde çok az turistik değeri olan veya hiç olmayan doğal güzellikler çok iyi korunarak veya çeşitli görsel eklemeler ve peyzaj çalışmaları ile ciddi turizm talebi yaratabilmektedir (Akpınar ve Bulut, 2010). Bu çerçevede düşünüldüğü zaman, ülkemiz turizm açısından önemli potansiyele sahip doğal ve tarihi dokusunu, yeşil alanlarını, biyolojik çeşitliliğini koruyarak ve bunlara çeşitli görsel eklemeler yaparak yerli ve yabancı turist talebi yaratabilir ve böylece dünya turizminde söz sahibi bir ülke konumuna gelebilir.

Dünya turizminde söz sahibi olmak için alternatif turizm çeşitleri geliştirilmelidir ve gelişmeye devam etmektedir. Bu turizm çeşitlerinden biri de ekoturizmdir. Ekoturizmin bir destinasyondaki çevreyi korumayı ve yoksulluğu azaltmayı destekleyen bir yönü vardır. Ekoturizm hem yerel bazda istihdam yaratır ve yerel halkın yaşam standardını yükseltir, hem de çevrenin korunmasına ilişkin farkındalığı artırır (Hunt vd., 2015).

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) araştırmasında ekoturizmin; turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen dallarından biri olarak kabul gördüğünü belirtmiştir. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)’nun yapmış olduğu uzun dönemli tahminler ise ekoturizme olan talebin artış göstermeye devam edeceğini göstermektedir. Ayrıca, UNWTO’nun araştırmaları diğer turizm harcamaları ile kıyaslandığında ekoturizme yönelik yapılan seyahat harcamalarının dünya ortalamalarından 5 kat daha fazla arttığını göstermiştir (Yücel, 2002: 2). Son araştırmalar, küresel ekoturizm pazarının %13,5 oranında büyüme göstererek 2028 yılına kadar 428.97 milyar dolara ulaşacağını öngörmektedir (Abdurakhmanova ve Ahrorov, 2025). Türkiye’de ise 2003 yılından 2015 yılına kadar ekoturist sayısı ve ekoturizm gelirleri sürekli artış göstermiştir (Ankaya vd., 2018). Bu bilgiler doğrultusunda, dünyada ve Türkiye’de ekoturizme olan talebin ve gelirin sürekli olarak artış göstereceğini söylemek mümkündür. Bu nedenle ülkemizde ekoturizmi daha çok yaygınlaştırmak için bir takım plan ve uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ankaya vd. (2018) ekoturizm uygulamalarını ülkemizde tüm yıla yayabilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Çevre ve

Şehircilik Bakanlığı, yerel yönetimler ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yapacakları çalışmaların önemini vurgulamıştır. Bu bağlamda bu çalışma ile, bir kamu kurumu olarak Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün ülkemizde ekoturizmi yaygınlaştırmak için almış olduğu sorumlulukları, ülkemizde ekoturizm rotaları oluşturmada 2021-2025 yılları arasındaki eylem planlarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Böylece, Türkiye'de ekoturizm alanlarının gelişimini görmek, bölgelere göre dağılımını, bölgelere ve ülkeye olası katkılarını anlamak açısından yarar sağlayacağı beklenmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu kısmında ekoturizm kavramının tanımı, ekoturizmin ilke, amaç ve özellikleri, sürdürülebilir kalkınmada ekoturizmin önemi, Orman Genel Müdürlüğü ve ülkemizde ekoturizmi yaygınlaştırma faaliyetleri açıklanacaktır.

2.1. Ekoturizmin Tanımı

İlgili literatür incelendiğinde ekoturizm kavramının fikir birliğine varılmış tek bir tanımı bulunmamakla birlikte çok çeşitli tanımlamaları bulunmaktadır (Yücel, 2002; Demir ve Çevirgen, 2006). Uluslararası Doğa Koruma Birliği (IUCN) ekoturizmi, “doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaret” olarak tanımlamıştır (Kurdoğlu, 2001, s: 4). Masberg ve Morales (1999: 289) ise ekoturizmi, “çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını artıran doğal alanlara seyahat” olarak tanımlamıştır. Ancak, ekoturizm kavramı 1983 yılında ilk kez Hector Ceballos-Lascurain tarafından tanımlanmıştır. Ona göre ekoturizm, çevre üzerinde olabildiğince az etki bırakarak peyzajı, yaban yaşamı, kır olgusunu inceleme, gözlemlene ve yaşama gibi özel amaçlar ile bozulmamış veya kirlenmemiş doğal alanlara yapılan gezileri kapsayan turizmdir (Polat.2006: 10). Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) da bu kavrama ilişkin ilk tanımlamayı yapanlardan (Kasalak, 2015) olmakla birlikte ekoturizmi “çevreyi koruyan, yerel halkın refahını sürdüren ve yorumlama ve eğitim içeren doğal alanlara yapılan sorumlu seyahat” olarak tanımlanmıştır (TIES, 2015). Ekoturizm, yerel kültürlerle ek olarak, belirli bir bölgenin doğal güzelliklerine, jeolojisine, flora ve faunasına odaklanmaktadır (Masberg ve Morales, 1999: 289-290). UNWTO'nun online turizm terimleri sözlüğünde ekoturizm ekosistemin bütünlüğünü koruma ve yerel halkın refahını artırma sorumluluğu ile birlikte ziyaretçinin temel

motivasyonunun biyolojik ve kültürel çeşitliliği gözlemlemek, öğrenmek, keşfetmek, deneyimlemek ve takdir etmek olduğu doğa temelli bir turizm türü olarak tanımlanmıştır. UNWTO'ya göre ekoturizm, hem yerel halk hem de ziyaretçiler arasında biyolojik çeşitliliğin, doğal çevrenin ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik farkındalığı artırmakta ve ekosistem üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirmek için özel yönetim süreçleri gerektirmektedir (UNWTO, 2025).

2.1.1. Ekoturizmin İlke, Amaç ve Özellikleri

Ekoturizm, doğal alanları küresel anlamda tüm insanların, özellikle de bu alanlara yakın veya yakınlarında yaşayanların doğal yaşam alanı olarak görmektedir. Ekoturizm, özellikle diğer insanlar için yerel halktan kaynakların tüketim amaçlı kullanımından vazgeçmelerinin istendiği alanlarda, hem koruma hem de sürdürülebilir kalkınma için bir araç olarak öngörülmektedir (Wallece ve Pierce, 1996: 848). Bir turizmin ekoturizm olarak ele alınabilmesi için altı (6) ilkeye sahip olmalıdır(Wallece ve Pierce, 1996: 848-850; Fennell, 2015: 14):

- Yerel halka ve çevreye turizmin olumsuz etkilerini en aza indiren bir kullanım türünü içermelidir.
- Bir bölgenin doğal ve kültürel sistemlerine ilişkin farkındalığı ve anlayışı artırır ve sonrasında ziyaretçilerin bu sistemleri etkileyen konulara ilgilenimini artırmalıdır.
- Yasal olarak koruma altına alınan ve diğer doğal alanların korunmasına ve yönetimine katkıda bulunmalıdır.
- Yerel halkın, bir yerde olması gereken turizmin türü ve miktarı konusunda karar alma sürecine erken ve uzun vadeli katılımını en üst düzeye çıkarmalıdır.
- Geleneksel uygulamaları (çiftçilik, balıkçılık, sosyal sistemler gibi) bozmak veya değiştirmek yerine, bu uygulamaları tamamlayıcı nitelikte ekonomik ve diğer faydalar konusunda yerel halka yol göstermelidir.
- Yerel halka ve doğa turizmi çalışanlarına; doğal alanları kullanma, ziyaret etme ve diğer ziyaretçilerin görmeye geldiği çekicilikler hakkında daha fazla bilgi edinmek için özel fırsatlar sunulmalıdır.

Ekoturizm, dünyanın dört bir yanındaki bozulmamış, eşsiz veya görkemli doğal ve kültürel özelliklere sahip yerlerin özelliklerini korumak, aynı zamanda hedef bölge için gelir elde etmek amacıyla 'sürdürülebilir' bir şekilde öne çıkmaktadır (Masberg ve

Morales, 1999: 289-290). Ekoturizm doğada eğlenceli bir deneyim sunmakla beraber, temel amacı doğal alanları korumak, ev sahibi topluma gelir yaratmak, çevresel eğitim, yerel ortaklık ve kapasite yaratmaktır (Ross ve Wall, 1999: 125).

Ekoturizm; doğayı, kültürü, çevreyi korumak ve bu unsurları gelecek kuşaklara bozulmadan aktarma amacını taşımaktadır (Kaypak, 2012: 13). Ekoturizm ekolojik yapıyla birlikte ele alındığı için bu yapıların dengesini bozacak müdahalelerden kaçınmak bu turizm çeşidinde temel amaçtır. Ekoturizmde turist sayısını azaltmak, turizmi 12 aya yaymak, doğal çevre üzerinde yapılan baskıyı azaltmak, tahribatı önlemek için planlar yapmak ve uzun süreli ekonomik yararları gözetmek daha ön plana çıkmaktadır (Kuter ve Ünal, 2009: 149-150). Kasalak ve Sarı (2023) ekoturizmin ulusal ve uluslararası sermaye bağlamında amacını yeni kâr alanları olarak öne sürerken, Altan (2006) ise turistlerin istekleri bağlamında bilme, görme, yardım, doğaya saygı, doğanın değerini takdir etmek gibi amaçları öne sürmektedir. .

Ekoturizm üzerinde fikir birliği sağlanan temel karakteristik özellikler şu şekilde söylenebilir (Gökdeniz, 2003: 28-29; Şen, 2010: 77):

- Ziyaretçilerin doğal alanlardaki doğal ve geleneksel kültür unsurlarını gözlemlemesi ve anlamaya çalışması,
- Bio çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunması,
- Yerel halkın refahının desteklenmesi,
- Olumsuz çevresel ve sosyo-kültürel etkileri en aza indirmek için faaliyetlerin hem turistler, hem de yerel halkın sorumluluğunda düzenlenmesi,
- Yenilemez kaynakların en az düzeyde kullanılmasını gerektirmesi,
- Yerel mülkiyetin ve yerel halka dönük istihdam olanaklarının oluşturulmasını öngörmesidir.

2.3. Sürdürülebilir Kalkınmada Ekoturizmin Önemi

Ekoturizm turizmde sürdürülebilirliğe ilişkin arayışların sonucunda gündeme gelen bir konu olup, sürdürülebilir bir kalkınma aracı olarak değerlendirilmektedir (Tutcu, 2021).Başka bir ifadeyle, ekonomik kalkınma açısından ekoturizm, kırsal bölgelerdeki yeşil alanların gelişmesini teşvik etmede giderek daha umut verici bir strateji olarak görülmektedir (Yan vd., 2025).

Ekoturizm; taşıyıcı, taksi şoförü, tercüman ve turist rehberi gibi meslekleri yaratmanın yanı sıra, binalar, yollar, parklar, oteller ve havaalanları gibi gerekli yapıların

geliştirilmesine katkıda bulunarak hizmet ve konaklamada sektöründe çok daha fazla iş imkanı yaratmaktadır (Abdurakhmanova ve Ahrorov, 2025: 1-2). Ayrıca, ekoturizm, tarım ürünleri işleme, kültürel ve yaratıcı endüstriler ve ekolojik tarım gibi ilgili sektörlerin gelişimini teşvik ederek ekonomik çeşitliliği ve bölgesel direnci artırmaktadır (Yan vd., 2025: 3).

Ekoturizm; bölgeye özgü el işleri, gıda ürünleri benzeri yerel ürünlere olan talebi artırmaktadır. Bu nedenle de yerel halk tarafından üretilen ve yerel kültürel değerleri içeren ürünlerinin satılabilme olanağı doğmaktadır. Bu bağlamda, ekoturizm yerel kültürün korunmasında ekonomik bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Tutcu, 2021: 6).

Abdurakhmanova ve Ahrorov'un (2025) çalışmasının sonucu ekoturizmin gelişmesinin kırsal alanların sosyo-ekonomik gelişimine olumlu etkisi olduğunu göstermiştir. Araştırmacılar, ekoturizm faaliyetlerinin olduğu kırsal alanlarda hizmet sektörünün gelişmesi, işletme sayısını artırarak kadın ve genç insanların istihdamını ve onların gelirlerini artıracaklarını tespit etmişlerdir. Sezer (2019) çalışmasında ülkemizdeki kırsal kesimlerin şehirlere göre birçok ekonomik ve sosyal açılardan dezavantajlı olduğunu ve bu nedenle de kırsal bölgelerde kalkınmanın sürdürülebilir olabilmesi için ekoturizm faaliyetlerin bu bölgelerde gelişimine önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Kırsal bölgelerde ekoturizm faaliyetleri ile, dezavantajlı grupta bulunan köy kadınlarının turistleri ağırlama, eğlendirme ve yeme-içme gibi turistik hizmetlerde çalışabilmesi ve böylece ailelerinin geçimleri için gelir elde ederek yaşam standartlarını yükseltebilmesi mümkün hale gelecektir (Sezer, 2019: 212-214). Arat ve Çalımlı (2018) ise ekoturizm faaliyetlerinden bölge halkının ekonomik gelir elde edebilmesi için ilgili faaliyetleri destinasyonda yerel ve küçük acenteler tarafından yürütülmesinin önem arz ettiğini belirtmiştir. Çünkü, bu acenteler tur için ihtiyaçları ilgili çevreden edinerek bölge halkına ekonomik yarar sağlamaktadır (Arat ve Çalımlı, 2018: 28-29).

2.4.Orman Genel Müdürlüğü ve Türkiye’de Ekoturizmi Yaygınlaştırma Faaliyetleri

Orman Genel Müdürlüğü, 1839 yılında ormancılık hizmetlerinin takibi için Ticaret Nazırlığı'na (Bakanlığı'na) bağlı bir “Orman Müdürlüğü“ olarak kurulmuştur. Kurum, 2018 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı, özel bütçeli ve tüzelkişiliğe sahip bir kamu kurumu haline gelmiştir(Wikipedia, 2025).

OGM'nin, orman ağaç, ağaççık ve florasına ait bitki türlerinin tohum ve fidanlarını üretmek ve orman ürün ve hizmetlerinin kullanımını yaygınlaştırmak için çalışmalar yapmak gibi temel bazı görevleri vardır (OGM, 2025a). Bu temel görevlerin yanı sıra, OGM bünyesinde yer alan Ekoturizm Şube Müdürlüğü, 2011 yılında “Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Dairesi Başkanlığı’na bağlı olacak şekilde düzenlenmiştir. Bu başkanlık uygun olan yerlerde ekoturizmi desteklemeyi ve ormanlık alanlar üzerinde ekoturizm faaliyetlerini sürdürülebilir bir şekilde planlamayı da görev edinmiştir (OGM, 2025b).

OGM ekoturizm alanlarını yaygınlaştırmayı stratejik hedef edinmiş ve insanların doğadan daha fazla yararlanabilmesi için 2017 yılında ormanlık alanlarda ilk kez ekoturizm alanları oluşturmaya başlamıştır. Bu ekoturizm alanlarının sayısı 2023 yılında 90’ı ve 2024 yılında ise 107’ye ulaşmıştır. 2028 yılı sonu itibariyle 200’e çıkarılması hedeflenmektedir (OGM, 2023,2024).

OGM tarafından 2021-2025 Ekoturizm Eylem Planı kapsamında oluşturulması planlanan ekoturizm alanlarında, doğa yürüyüşü, bisiklet ve at biniciliği gibi faaliyetler sunulması hedeflenmiş ve böylece yöre halkına ekonomik katkı sağlanması beklenmiştir. Ayrıca, OGM tarafından ekoturizm alanları orman köyleriyle uyumlu hale getirilmesi ve yerel halkın kalkınmasına katkı sağlanması hedeflenmiştir (OGM, 2024).

3. Yöntem

Araştırmanın bu kısmında, araştırmanın modeli, araştırmanın amacı ve önemi, verilerin toplanması ve analize ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. 2021-2025 yılları arasında Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı Orman Genel Müdürlüğü (OGM)’nin Türkiye’nin ormanlık alanlarında belirlemeyi ve oluşturmaya planladığı ekoturizm rotalarının, yıllara, coğrafi bölgelere ve illere göre nasıl dağıldığı doküman analizi yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Doküman analizi, çeşitli materyallerin içerdiği araştırma konusu verinin toplanması ve çözümlenmesi işlemidir (Gürbüz ve Şahin, 2016). Doküman analizi, sistemli bir nitel araştırma yöntemi olup basılı ve elektronik materyaller gibi tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek amacıyla kullanılır(Kıral, 2020).Doküman analizi, ilk önce dokümanlara ulaşmayla başlar. Daha sonra ilgili dokümanların orijinalliği (özgünlüğü) kontrol edilir. Kontrol edilen dokümanlar anlaşılmalı ve çözümlenmeye çalışılır. Bu aşamadan sonra, elde edilen veriler bir araya getirilerek analizi edilir ve çıkarımlar yapılır

(Yıldırım ve Şimşek, 2021). Doküman incelemesi, diğer araştırma yöntemlerini tamamlayan bir özelliğe sahip olmasına karşın araştırmacılar tarafından bağımsız bir yöntem olarak da kullanılabilir (Kıral, 2020). Bu nedenle, bu araştırmada kurumsal bir doküman (Corbetta, 2003) olan OGM tarafından elektronik olarak yayımlanan ve 2021-2025 yılları arasında kapsayan Ekoturizm Eylem Plan Raporu temel alınmıştır. Araştırmanın verileri, Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün kurumsal dokümanından elde edinilmiştir ve diğer veri toplama yöntemlerinden yararlanılmamıştır.

Doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler, araştırmanın içeriğine ve araştırmacının tercihinine göre sayısallaştırılabilmekte veya yüzdesel olarak ifade edilebilmektedir (Kıral, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu nedenle elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistiki yöntemlerden frekans analizi kullanılmıştır. Bilgin'e (2006) göre frekans analizi, birim ve öğeleri sayısal, oransal ve yüzdesel bir biçimde görünme sıklığını ortaya koyan bir analiz türüdür.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı 2021-2025 yılları arasında Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM'nin) Türkiye'nin ormanlık alanlarında belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı ekoturizm rotalarının, yıllara, coğrafi bölgelere ve illere göre nasıl dağıldığını doküman (belge) incelemesi ile ortaya koymaktır. Belirlenen amaç doğrultusunda araştırmanın önemini ortaya koymak için aşağıdaki sorular oluşturulmuş ve bu sorulara yanıt aranmıştır:

1. OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında oluşturulması planlanan ekoturizm rotalarının yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında oluşturulması planlanan ekoturizm rotalarının coğrafi bölgelere göre dağılımı nasıldır?
3. OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında ekoturizm rotası planlanan illerin coğrafi bölgelere göre sayısal dağılımı nasıldır?
4. OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında coğrafi bölgelere göre hangi illerde ve kaç adet ekoturizm rotası oluşturulması planlanmıştır?

Bu çalışma ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yanı sıra, bir kamu kurumu olarak, Orman Genel Müdürlüğü'nün Türkiye'de ekoturizm alanlarını yaygınlaştırma faaliyetlerini ve hizmete açma çabalarını anlama açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın veri toplama aracı dokümanlardır ve veriler dokümanlar olarak toplanmıştır. Araştırmanın verilerini elde edebilmek için, Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü tarafından elektronik olarak yayımlanan, 2021-2025 yılları arasında kapsayan ve kurumsal bir doküman olma özelliğine sahip Ekoturizm Eylem Plan Raporu temel alınmıştır. Ayrıca, OGM'nin kurumsal web sitesinde konuya ilişkin yer alan haberler ve duyurular da incelenerek elde edilen verilerin sağlaması (teyidi) yapılmaya çalışılmıştır. 2025 yılının Aralık ayı içerisinde ilgili dokümanlar bilgisayara indirilerek, dokümanların orijinalliği kontrol edilmiştir. Daha sonra ise dokümanlar çözümlenerek gerekli veriler toplanmaya çalışılmış ve analiz etmeye hazır hale getirilmiştir.

Veriler elde edildikten sonra, Giresun Orman Bölge Müdürlüğü ve Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü'nden olmak üzere iki ekoturizm uzmanının görüşü alınmıştır. Elde edilen verilerle ilgili olarak her bir uzmana diğer uzmanın yaptığı değerlendirmeler kontrol ettirilerek verilerin geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. İlgili ekoturizm uzmanları, OGM'nin 2021-2025 yılları arasında belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı ekoturizm rotalarına ilişkin bu çalışmada elde edilen verileri doğrulamışlardır. Ayrıca, ekoturizm rotalarına ilişkin elde edilen verilerin, Orman Bölge Müdürlükleri tarafından taahhüt edilen asgari veriler olduğunu, Bölge Müdürlükleri'nin belirledikleri ekoturizm rota sayısının üstüne çıkabileceklerini ama altında olamayacağını belirtmişlerdir.

Doküman analizi ile elde edilen veriler betimsel istatistikî yöntemlerden frekans analizi ile çözümlenmiştir. Elde edilen sayısal veriler tablolar halinde gösterilmiştir.

4. Bulgular

Araştırmanın bu kısmında OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında planlanan ekoturizm rotalarının yıllara, coğrafi bölgelere dağılımına, coğrafi bölge bazında kaç ili kapsadığına, coğrafi bazda hangi illerde ve kaç adet ekoturizm rotası oluşturulacağına ilişkin veriler frekans, yüzde ve sayısal olarak ifade edilerek yorumlanmıştır.

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında oluşturulması planlanan ekoturizm rotalarının yıllara göre dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Ekoturizm Rotalarının Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Ekoturizm Rotası (f)	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rotası (f)	Toplam (f)	Yüzde (%)
2021	8	12	20	18,2

2022	15	10	25	22,7
2023	14	10	24	21,8
2024	15	10	25	22,7
2025	8	8	16	14,5
Toplam	60	50	110	100

Tablo 1’den de görüldüğü gibi, OGM’nin 2021-2025 yılları arasında ekoturizm rotaları ve mesire yerlerine entegre ekoturizm rotaları olmak üzere iki şekilde ekoturizm rotaları belirlemeyi ve oluşturmayı planlamıştır. Buna göre ilgili yıllar arasında ekoturizm rotası olarak 60, mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası olarak da 50 adet olmak üzere toplam 110 adet ekoturizm rotasının planlandığı tespit edilmiştir.

İlgili yıllar incelediğinde, 2022 ve 2024 yıllarının %22,7’lik bir oran (25’şer) ile en fazla ekoturizm rotası planlanan yıllar olduğu belirlenmiştir. En az ekoturizm rotası planlanan yıl ise %14,5’lik bir oran ile (16 adet) 2025 yılı olduğu tespit edilmiştir.

Ekoturizm rotalarının coğrafi bölgelere göre dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Ekoturizm Rotalarının Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

Bölge	Ekoturizm Rotası (f)	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rotası (f)	Toplam (f)	Yüzde (%)
Akdeniz	11	9	20	18,2
Karadeniz	14	11	25	22,7
İç Anadolu	9	6	15	13,6
Ege Bölgesi	10	7	17	15,5
Marmara	12	10	22	20,0
Doğu Anadolu	2	3	5	4,5
G.Doğu Anadolu	2	4	6	5,5
Toplam	60	50	110	100

Tablo 2 incelediğinde, OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında oluşturulması planlanan ekoturizm rotalarının %22,7’lik bir oran ile (25 adet) en fazla Karadeniz Bölgesi’nde olduğu, bunu %20’lik bir oran ile (22 adet) Marmara Bölgesi ve %18,2’lik bir oran ile (20 adet) Akdeniz Bölgesi izlediği görülmektedir. En az ekoturizm rotası ise %4,5’lik bir oran ile Doğu Anadolu Bölgesi’nde planlandığı belirlenmiştir.

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında ekoturizm rotası planlanan illerin coğrafi bölgelere göre sayısal dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Ekoturizm Rotası Planlanan İllerin Coğrafi Bölgelere Göre Sayısal Dağılımı

Bölge	Ekoturizm Rotası Planlanan İl (f)	Yüzde (%)	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rotası Planlanan İl (f)	Yüzde (%)	En Az 1 Adet Ekoturizm Alanı Planlanan İl (f)	Yüzde (%)

Akdeniz	7	15,9	6	15,8	8	13,1
Karadeniz	11	25,0	11	28,9	17	27,9
İç Anadolu	6	13,6	5	13,2	8	13,1
Ege Bölgesi	7	15,9	4	10,5	8	13,1
Marmara	9	20,5	7	18,4	11	18,0
Doğu Anadolu	2	4,5	2	5,3	4	6,6
G. Doğu Anadolu	2	4,5	3	7,9	5	8,2
Toplam	44	100	38	100	61	100

Tablo 3, OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında ekoturizm rotası planlanan il sayısını göstermektedir. Bu tablo ile ekoturizm rotası planlanmasında en fazla ilin Karadeniz Bölgesi'nde olduğu belirlenmiştir. Bu bölgede her iki ekoturizm türünde (ekoturizm ve mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası) 11'er ili kapsadığı tespit edilmiştir. Ekoturizm rotası planlanmasında en az ilin Doğu Anadolu Bölgesi'nde olduğu belirlenmiştir. Bu bölgede her iki ekoturizm türünde 2'şer ili kapsadığı tespit edilmiştir. Ekoturizm rota türü (ekoturizm ve mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası) fark etmeksizin, OGM'nin Türkiye'de 2021-2025 yılları arasında en az 1 tane ekoturizm alanı oluşturmayı planladığı toplam il sayısının 61 olduğu tespit edilmiştir.

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında coğrafi bölge bazında hangi illerde ve kaç adet ekoturizm rotası oluşturmayı planlandığının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12'de gösterilmiştir.

4.1. Akdeniz Bölgesi'ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Akdeniz Bölgesi'nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Akdeniz Bölgesi'nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
Akdeniz Bölgesi	Adana	2021	-	-	4
		2022	1	-	
		2023	1	-	
		2024	-	1	
		2025	-	1	
	Antalya	2021	-	1	5
		2022	1	-	
		2023	1	-	
		2024	-	1	
		2025	1	-	
	Mersin	2021	-	1	4
		2022	1	-	
		2023	-	1	
		2024	1	-	
	Isparta	2022	1	-	2

		2025	-	1	2
	K.Maraş	2021	-	1	
		2024	1	-	
	Burdur	2023	1	-	1
	Hatay	2025	1	-	1
	Osmaniye	2021	-	1	1
	Toplam		11	9	20

Tablo 4’te yer alan verilere göre, OGM’nin 2021-2025 yılları arasında Akdeniz Bölgesi’nde toplam 8 ili ekoturizm rotası oluşturma kapsamına aldığı görülmektedir. Bu illerden, ekoturizm rotası ve mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası olmak üzere toplam 5 adet ekoturizm rotası ile en fazla Antalya ilinde planlandığı ve bunu 4’er rota ile Adana ve Mersin illeri izlediği tespit edilmiştir. En az ekoturizm rotası ise 1’er adet ile Burdur, Hatay ve Osmaniye illerinde planlandığı belirlenmiştir. Burdur’da sadece ekoturizm rotası, Hatay ve Osmaniye’de ise sadece mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası oluşturmanın planlandığı bulgusuna ulaşılmıştır.

OGM’nin Akdeniz Bölgesi’nde oluşturmayı planladığı ekoturizm rotaları, bölgede alternatif turizm çeşitliliğini artırarak, bölgedeki turizmi sadece deniz, kum ve güneş olmaktan öteye taşıyabilmesi mümkün olabilir.

4.2. Karadeniz Bölgesi’ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM’nin 2021-2025 yılları arasında Karadeniz Bölgesi’nde ekoturizm rota planlaması Batı, Orta ve Doğu Karadeniz olmak üzere 3 bölge olarak incelenmiştir. Bu bölgelere göre ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde veriler Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de gösterilmiştir. OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Batı Karadeniz Bölgesi’nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Batı Karadeniz Bölgesi’nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
Batı Karadeniz Bölgesi	Karabük	2022	1	-	2
		2024	-	1	
	Kastamonu	2022	1	-	2
		2024	1	-	
	Bolu	2021	1	-	2
		2025	1	-	
	Bartın	2023	-	1	1
	Düzce	2024	-	1	1
	Sinop	2023	-	1	1
	Zonguldak	2025	1	-	1
	Toplam		6	4	10

Tablo 5 incelendiğinde, OGM'nin 2021-2025 yılları arasında Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan tüm illerde (7 ilde) ekoturizm rotası belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı görülmektedir. Bu illerden, 2'şer ekoturizm rotası ile en fazla Karabük, Kastamonu ve Bolu'da ekoturizm rotaları oluşturmanın planlandığı tespit edilmiştir. Diğer illerde ise sadece 1'er rota planlandığı belirlenmiştir.

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Orta Karadeniz Bölgesi'nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 6'te gösterilmiştir.

Tablo 6: Orta Karadeniz Bölgesi'nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
(Orta) Karadeniz Bölgesi	Tokat	2021	-	1	1
	Samsun	2022	1	-	1
	Amasya	2023	-	1	1
	Çorum	2024	1	-	1
	Toplam		2	2	4

Tablo 6 incelendiğinde, OGM'nin 2021-2025 yılları arasında Orta Karadeniz Bölgesi'nde yer alan tüm illerde (4 ilde) ekoturizm rotası belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı görülmektedir. Bu illerin her birinde (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat) sadece ekoturizm rotası veya sadece mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası şeklinde 1'er adet ekoturizm rotası belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı tespit edilmiştir.

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Doğu Karadeniz Bölgesi'nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
(Doğu) Karadeniz Bölgesi	Artvin	2021	1	-	3
		2022	1	-	
		2024	-	1	
	Ordu	2021	1	-	2
		2025	-	1	
	Giresun	2022	1	-	2
		2024	-	1	
	Trabzon	2021	-	1	2
		2025	-	1	
	Rize	2023	1	-	1
	Gümüşhane	2024	1	-	1
	Toplam		6	5	11

Tablo 7’de yer alan verilere göre, OGM’nin 2021-2025 yılları arasında Doğu Karadeniz Bölgesi’nde toplam 6 ili ekoturizm rotası oluşturma kapsamına aldığı, 1 ili (Bayburt) ise kapsamadığı belirlenmiştir. OGM’nin, Doğu Karadeniz Bölgesi’nde 6’sı sadece ekoturizm rotası ve 5’i mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası olmak üzere toplam 11 adet ekoturizm rotası belirlemeyi ve oluşturmaya hedeflediği görülmektedir. OGM’nin Doğu Karadeniz Bölgesi’nde 3 adet ekoturizm rotası ile en fazla Artvin ilinde planlandığı tespit edilmiştir. Artvin’i, 2’şer rota ile Ordu, Giresun ve Trabzon illeri izlediği belirlenmiştir.

Abdurakhmanova ve Ahrorov’un (2025) ve Sezer’in (2019) ekoturizmin kırsal bölgelere etkisini belirttikleri gibi, OGM tarafından Karadeniz Bölgesi’nde yoğun bir şekilde ekoturizm rotaları oluşturularak, bölgenin sosyo-ekonomik gelişimine olumlu yönde katkı sağlaması beklenmektedir. Zira, Karadeniz Bölgesi Türkiye’nin kırsal bölgelerinden biri olduğu için ekonomik ve sosyal açıdan dezavantajlı durumdadır. Bu nedenle de bölgede oluşturulacak ekoturizm rotaları ile bölgenin kalkınması sağlanabilir. Ayrıca, OGM’nin Karadeniz Bölgesi’nde ormanlık alanlarının yoğun olması ve yayla turizminin bölgede yaygın olması nedeniyle bu bölgeye ekoturizm rotası oluşturmada öncelik verildiği söylenebilir.

4.3. İç Anadolu Bölgesi’ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında İç Anadolu Bölgesi’nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: İç Anadolu Bölgesi’nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
İç Anadolu Bölgesi	Ankara	2021	1	-	4
		2022	1		
		2024	-	1	
		2025	1		
	Eskişehir	2021	-	1	3
		2023	1	-	
		2024	-	1	
	Konya	2022	-	1	3
		2024	1	-	
		2025	1		
	Aksaray	2023	1	-	1
	Çankırı	2023	-	1	1
	Kayseri	2022	-	1	1
	Sivas	2024	1	-	1
	Yozgat	2023	1	-	1
	Toplam		9	6	15

Tablo 8’de yer alan verilere göre, OGM’nin 2021-2025 yılları arasında İç Anadolu Bölgesi’nde toplam 8 ilde (Ankara, Aksaray, Eskişehir, Çankırı, Kayseri, Konya, Sivas ve Yozgat) ekoturizm rotası planladığı görülmektedir. Bu illerden, 4 adet ekoturizm rotası ile en fazla Ankara ilinde planlandığı ve bunu 3’er rota ile Eskişehir ve Konya illeri izlediği tespit edilmiştir. Diğer illerde ise 1’er rota planlandığı belirlenmiştir. OGM tarafından İç Anadolu Bölgesi’nde toplam 15 adet ekoturizm rotası belirlemenin ve oluşturmanın hedeflendiği bulgusuna ulaşılmıştır.

İç Anadolu Bölgesi turizm faaliyetleri açısından oldukça zengin çeşitliliğe sahiptir. Doğal ve kültürel turizm çekicilikleri sürdürülebilir bir şekilde planlanmalıdır (Güngör, 2019). Dolayısıyla, İç Anadolu Bölgesi, ekoturizm faaliyetleri açısından oldukça uygun bir bölge olduğunu söylemek mümkündür. OGM’nin bölgede oluşturacağı rotalarla ekoturizmin gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlaması olasıdır. Özellikle karasal ikliminden dolayı bölgede ağırlıklı olarak bozkır ekosistemi oluşturmak ve sürdürülebilir bir şekilde kullanmak önem arz etmektedir.

4.4. Ege Bölgesi’ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Ege Bölgesi’nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Ege Bölgesi’nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
Ege Bölgesi	Kütahya	2021	1	-	4
		2022	-	1	
		2024	1	-	
		2025	-	1	
	Muğla	2022	-	1	4
		2023	1	-	
		2024	1	-	
		2025	-	1	
	Denizli	2021	-	1	3
		2022	1	-	
		2023	-	1	
	İzmir	2022	1	-	2
		2024	1	-	
	Afyon	2022	1	-	1
	Aydın	2021	1	-	1
	Manisa	2023	-	1	1
	Uşak	2024	1	-	1
	Toplam		10	7	17

Tablo 9 incelendiğinde, OGM’nin 2021-2025 yılları arasında Ege Bölgesi’nde yer alan tüm illerde (8 ilde) ekoturizm rotası belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı görülmektedir. En fazla ekoturizm rotası planlanan illerin 4’er rota ile Kütahya ve Muğla olduğu ve bu

illeri 3'er rota ile Denizli ili izlediği tespit edilmiştir. En az ekoturizm rotası planlanan illerin 1'er rota ile Afyon, Aydın, Manisa ve Uşak illerinde olduğu belirlenmiştir. OGM tarafından Ege Bölgesi'nde toplam 17 adet ekoturizm rotası belirlemenin ve oluşturmanın hedeflendiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Akdeniz Bölgesi'nde olduğu gibi, OGM'nin Ege Bölgesi'nde de oluşturmayı planladığı ekoturizm rotaları, bölgedeki turizm çeşitliliğini artırarak, bölgedeki turizmin sadece yaz döneminde yapılmasından ziyade sürdürülebilir olmasını sağlayabilecektir.

4.5. Marmara Bölgesi'ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Marmara Bölgesi'nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Marmara Bölgesi'nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
Marmara Bölgesi	İstanbul	2021	-	1	4
		2022	1	1	
		2025	1	-	
	Balıkesir	2021	1	-	4
		2023	-	1	
		2024	1	-	
		2025	1	-	
	Çanakkale	2021	1	-	3
		2022	-	1	
		2024	-	1	
	Kocaeli	2024	1	-	2
		2025	-	1	
	Bursa	2021	-	1	2
		2025	-	1	
	Sakarya	2023	1	1	2
	Bilecik	2022	1	-	1
	Edirne	2023	1	-	1
	Kırklareli	2023	-	1	1
	Tekirdağ	2024	1	-	1
	Yalova	2024	1	-	1
	Toplam		12	10	22

Tablo 10 incelendiğinde, OGM'nin 2021-2025 yılları arasında Marmara Bölgesi'nde yer alan illerin tamamında (11 ilde) ekoturizm rotası belirlemeyi ve oluşturmayı planladığı görülmektedir. Bu illerden, 4'er rota ile en fazla İstanbul ve Balıkesir illerinde planlandığı ve bu illeri 3 rota ile Çanakkale ili izlediği tespit edilmiştir. Bilecik, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ ve Yalova, 1'er rota ile Marmara Bölgesi'nde en az ekoturizm planlanan iller olduğu belirlenmiştir.

Akdeniz Bölgesi ve Ege Bölgesi'nde olduğu gibi, OGM, Marmara Bölgesi'nde de ekoturizmi geliştirme çabaları, bölgedeki turizmin 12 aya yayılabilmesi açısından katkı sağlayabileceğini söylemek mümkündür.. Zira, Marmara Bölgesi'nin doğal kaynaklar bakımından oldukça zengin olması ve konaklama işletmeleri sayısı bakımından yeterli olması bölgede ekoturizmin geliştirilmesine olanak vermektedir(Akay ve Zengin, 2012).

4.6. Doğu Anadolu Bölgesi'ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Doğu Anadolu Bölgesi'nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Doğu Anadolu Bölgesi'nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
Doğu Anadolu Bölgesi	Elazığ	2022	-	1	2
		2024	-	1	
	Erzurum	2022	-	1	1
	Kars	2023	1	-	1
	Malatya	2023	1	-	1
	Toplam		2	3	5

Tablo 11'de yer alan verilere göre, OGM'nin 2021-2025 yılları arasında Doğu Anadolu Bölgesi'nde sadece 4 ili (Elazığ, Erzurum, Kars ve Malatya) ekoturizm rotası oluşturma kapsamına aldığı görülmektedir. Bu illerden, sadece mesire yerine entegre ekoturizm rotası olarak ve toplam 2 adet rota ile en fazla Elazığ ilinde planlandığı belirlenmiştir. OGM tarafından Doğu Anadolu Bölgesi'nde 3'ü mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası olmak üzere toplam 5 ekoturizm rotası belirlenmenin ve oluşturma hedeflendiği tespit edilmiştir

Doğu Anadolu Bölgesi, Türkiye'nin az gelişmiş bölgelerinden biridir (Gündüz, 2020). Sezer'in (2019) ekoturizmin kırsal bölgeler için önemini belirttiği gibi, Türkiye'nin kırsal bir bölgelerinden biri olan Doğu Anadolu'da OGM tarafından (sayısı her ne kadar az olsa da) ekoturizm rotalarının oluşturulması, bölgenin yaşam standardını belirli ölçüde yükseltebileceği söylenebilir.

4.7. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne Yönelik Elde Edilen Bulgular

OGM tarafından 2021-2025 yılları arasında Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ekoturizm rotası planlanan iller ve dağılımının incelenmesi sonucunda elde edilen veriler Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: Güney Doğu Anadolu Bölgesi’nde Ekoturizm Rotası Planlanan İller ve Dağılımı

Bölge	İl	Yıllar	Ekoturizm Rota Sayısı	Mesire Yerlerine Entegre Ekoturizm Rota Sayısı	Toplam
Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Mardin	2021	-	2	2
	Adıyaman	2023	1	-	1
	Batman	2024	-	1	1
	Diyarbakır	2022	-	1	1
	Gaziantep	2023	1	-	1
	Toplam		2	4	6

Tablo 12 incelendiğinde, OGM’nin 2021-2025 yılları arasında Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep ve Mardin olmak üzere 5 ili ekoturizm rotası oluşturma kapsamına aldığı görülmektedir. Bu illerden, sadece mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası olarak ve 2 adet rota ile en fazla Mardin ilinde planlandığı belirlenmiştir. OGM tarafından Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde 4’ü mesire yerlerine entegre ekoturizm rotası olmak üzere toplam 6 ekoturizm rotası belirlemenin ve oluşturma hedeflendiği tespit edilmiştir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, diğer bölgelere göre az gelişmiş bir bölgedir. Denize ulaşımı olmadığı için kültür turizmi oldukça önemli hale gelmiştir. Ancak; bölgenin biyolojik çeşitlilik açısından oldukça zengin olması yayla turizmi başta olmak üzere doğa turizmin her çeşidi için potansiyele sahiptir (Gündüz, 2020). Bu bağlamda, OGM tarafından Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde oluşturulması planlanan ekoturizm rotaları, bölgede öne çıkan kültür turizmin yanı sıra, biyolojik çeşitliliğinin değerlendirilerek bölgede alternatif turizmi geliştirilebilir ve böylece bölgesel ekonomik kalkınmaya da katkı sağlayabilir.

Çalışmanın bulguları genel olarak incelendiğinde, OGM’nin gerek Türkiye’nin gelişmiş bölgelerinde gerekse kırsal bölgelerinde ekoturizm rotaları oluşturmaya planladığı belirlenmiştir. OGM, oluşturmaya planladığı ekoturizm rotalarını, sivil toplum kuruluşları, kamu kurum kuruluşları ve yerel halk gibi paydaşlarla işbirliği yaparak ve koordinasyonlar oluşturarak taleplere ve beklentilere göre şekillendirmektedir. OGM, bu eylem planını ekoturizm ilke ve amaçları ile örtüşecek şekilde uygulamayı hedeflemektedir. OGM, ekoturizm alanlarının tespitinde ve oluşturulmasında; ekosistem bakımından zengin, yerel halk ve çevreye üzerinde en az olumsuz etkiyi oluşturacak bir kullanım tarzını belirlemek, doğal alanların yönetilmesine ve korunmasına katkıda bulunmak ile yerel halka ve orman köylülerine sosyal ve ekonomik gelişme sağlamak gibi bazı kriterleri göz önünde bulundurmaktadır. Ayrıca, OGM’nin ekoturizm

faaliyetlerini geliştirecek şekilde yerel halkın da katılımının sağlandığı organizasyonlar tertip etmeyi planlamaktadır.

5. Sonuç ve Tartışma

Elde edilen bulgular çerçevesinde, 2022 ve 2024 yıllarının OGM'nin en fazla ekoturizm rotası planladığı yıllar olduğu ve ekoturizm rota sayısının en çok sırasıyla Karadeniz, Marmara ve Akdeniz Bölgesi'nde planlandığı sonucuna ulaşılmıştır. En az ekoturizm rotası ise Doğu Anadolu Bölgesi'nde planlanmıştır. En fazla ekoturizm rotasının, Karadeniz Bölgesi'nde planlanması bölgenin ekoturizmin yapılabilirdiği elverişli ormanlık alanlara sahip olmasına bağlanabilir. En az ekoturizm rotasının Doğu Anadolu Bölgesi'nde planlanması ise bölgenin ormanlık alanlarının görece az olması, altyapı eksiliği ve ulaşılabilirlik noktasında sorunlarla açıklanabilir.

OGM'nin rota türü fark etmeksizin ülkemizde toplam 61 ili bu kapsama aldığını ve bu illerden 17 il ile en fazla Karadeniz Bölgesi'ndeki illerde planladığı sonucuna varılmıştır. Bu durum Karadeniz Bölgesi'nin biyoçeşitlilik açısından zengin olmasına ve OGM tarafından ekoturizmin öncelikli olarak geliştirilmesi gereken bir bölge olarak görülmesi ile açıklanabilir.

OGM, Akdeniz Bölgesi'nde yer alan bütün illerde (8 ilde) ekoturizm rotası planladığı ve bu bölgedeki illerden Antalya, Adana ve Mersin'in rota sayısı olarak öne çıktığı görülmüştür. Karadeniz Bölgesi'nde 1 il dışında (Bayburt) diğer tüm illerde rota planlandığı ve bu bölgede rota sayısı bakımından Artvin, Ordu, Giresun, Trabzon, Karabük, Kastamonu ve Bolu illerinin öne çıktığı görülmüştür. İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan 13 ilden 8'inde ekoturizm rotası planlandığı ve bu bölge rota sayısı bakımından Ankara, Eskişehir ve Konya illerinin öne çıktığı görülmüştür. OGM tarafından Ege Bölgesi'nde yer alan bütün illerde (8 ilde) ekoturizm rotası planlandığı ve bu bölgedeki illerden Kütahya, Muğla ve Denizli illerinin rota sayısı olarak öne çıktığı görülmüştür. Benzer şekilde, Marmara Bölgesi'nde de yer alan tüm illerde (11 il) ekoturizm rotası planladığı ve İstanbul, Balıkesir ve Çanakkale illerinin rota sayısı olarak öne çıktığı görülmüştür.

OGM tarafından Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan 9 ilden, 5'inde (Mardin, Adıyaman, Batman, Diyarbakır ve Gaziantep) toplam 6 ekoturizm rotası, Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan 15 ilden, 4'ünde (Elazığ, Erzurum, Kars ve Malatya) toplam 5 ekoturizm rotası planlamış olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

OGM'nin Türkiye'de oluşturmayı planladığı ekoturizm rotalarının sırasıyla en fazla Karadeniz, Marmara, Akdeniz, Ege ve İç Anadolu Bölgeleri'nde olması, özellikle bu bölgelerin ekoturizmin gelişmesine uygun ormanlık ve mesire alanların varlığı ile açıklanabilir. En az ekoturizm rotasının sırasıyla Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da planlanması, bu bölgelerde ulaşımın zorluğu, altyapının yetersizliği, yerel halkta turizm bilincinin az olması veya olmaması ve özellikle Doğu Anadolu Bölgesi'nde ormanlık ve mesire alanlarının az olması ile açıklamak mümkündür.

OGM tarafından Türkiye'nin ormanlık alanlarında oluşturulması planlanan bu ekoturizme yönelik rotaların, ülkeye, yöre halkına, ziyaretçilere ve tur operatörlerine ciddi yararları olacağını söylemek mümkündür.

OGM tarafından Türkiye'nin ormanlık alanlarında oluşturulması planlanan ekoturizm rotaları tam anlamıyla başarılı bir biçimde uygulanabilirse, ormanlardan sadece odun ihtiyacı için değil, aynı zamanda da sürdürülebilir ve sosyal bir biçimde faydalanılabilecektir. OGM'nin bu ekoturizm yatırımı, bir yandan Türkiye'nin ormanlarını korurken, diğer taraftan da onları geliştirebilecektir. Oluşturulması planlanan ekoturizm rotalarından sürdürülebilir ve sosyal bir biçimde faydalanılması için öncelikle yerel halkta turizm bilincinin oluşturulması önem arz etmektedir. Bunun için de yerel halka doğal alanların kullanımı ve ziyaretçilerin görmeye geldiği çekiciliklere ilişkin eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Ayrıca, yerel yönetimleri de bu konuda bilinçlendirecek çeşitli organizasyonlar düzenlenmelidir.

Uluslararası ve ulusal turizm hareketlerinden daha fazla pay alabilmek için alternatif turizm çeşitleri geliştirilmelidir. Bu noktada, OGM tarafından yapılan bu ekoturizm yatırımları ile insanlar doğa yürüyüşü, doğa sporları, botanik turizmi, kuş gözlemciliği, gibi alternatif turizm çeşitlerine katılabilecek ve böylece ülkemizin yerli ve yabancı turizm talebinde ciddi artış görülebilecektir. Bu sayede de Türkiye'nin ekonomisine katkı sağlayacağını söylemek mümkündür. Bu noktada, Türkiye'de oluşturulması planlanan ekoturizm rotaları için öncelikle iç turizm talebinin yaratılmasına yönelik tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yapılmasının ve daha sonra geliştirilen iç turizmin, dış turizme sıçramada bir basamak olarak kullanılmasının yerinde olacağı önerilmektedir.

Türkiye'nin kırsal bölgelerinde ekonomik sıkıntı yaşayan yöre halkına, OGM'nin ekoturizm yatırımları ile yeni iş ve gelir kapılarının açılması mümkün olabilecektir. Oluşturacak rotaların, yöre halkının sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasını

sağlayabileceğini söylemek mümkündür. Abdurakhmanova ve Ahorov'un (2025) bir destinasyonda ekoturizmi geliştirmenin kırsal alanların sosyo-ekonomik gelişimine olumlu katkı sağlayacağını belirtmesi ve Sezer'in (2019) ise Türkiye'deki kırsal alanlarda kalkınmanın sürdürülebilir olması için ekoturizmin geliştirilmesi gerektiğini vurgulaması bu görüşü desteklemektedir.

Şehirde yaşayan insanların aileleriyle birlikte doğal alanlarda hoşça vakit geçirmeleri, şehrin gürültüsünden ve kalabalığından sıkılan insanların ruhsal açıdan doğal alanlarda kendilerini dinlemeleri ve insanların rekreatif faaliyetlere katılabilmeleri, yapılması planlanan ekoturizm alanları ile mümkün hale gelecektir.

Planlanan ekoturizm rotaları tümüyle faaliyete geçtiği zaman, destinasyondaki yerel ve küçük seyahat acenteleri tarafından tur programlarına bu rotaları dahil edebilir ve böylece bölge halkı ekonomik kazanç elde edebilir. Arat ve Çalimli (2018) çalışmasında bu görüşü desteklemiştir.

OGM, sadece ekoturizm rotası oluşturmakla yetinmeyecektir. Ekoturizm rotaları oluşturulduktan sonra, ilgili alanlarının, ulusal düzeyde turizm destinasyonlarına katılması ve tur operatörleri tarafından programlarına alınması için çalışmalar da yapacaktır. Bunun için Orman Bölge Müdürlükleri sektördeki tüm paydaşlarla bir araya gelerek farkındalık ve etkin tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmeyi planlamaktadır. Etkin bir tanıtımın yapılması özellikle kırsal kalkınmaya katkı sağlayabilecektir. Ayrıca, OGM oluşturduğu ekoturizm rotaları hakkında bilgi almak isteyen ziyaretçiler için "Benim Ormanım" mobil uygulamasını başlatmıştır. Bu uygulama ile ziyaretçiler, gidecekleri ekoturizm rotalarının yol ve rota tarifini, yapabilecekleri aktiviteleri ve anlık hava durumları ile bilgi alabilmekte ve rota ile ilgili değerlendirmeler yapabilmektedirler.

OGM, 2021-2025 yılları arasında toplam 110 adet ekoturizm alanı planlamış ve bu sayıyı 2028 yılının sonuna kadar 200 adet ekoturizm alanına çıkarmayı (OGM, 2023) planlamaktadır. Ancak, ülkemizin zengin doğal kaynaklarını korumak ve bu alanlara yatırım yapmak sadece bir kurumun sorumluluğunda olmamalıdır. Türkiye'nin doğal ve kültürel değerlerini korumayı ve ülke ekonomisine katkı sunma sorumluluğunu hisseden her kamu ve özel kuruluş bu konuda somut adımlar atarak ülkenin turizmini ileriye taşıyabilmelidir.

Kaynakça

- Abdurakhmanova, A., and Ahrorov, F. (2025). The economic and social impacts of ecotourism on localemployment and income: A case study of ruralSamarkand, Uzbekistan. *Regional Science Policy&Practice*,17(3), 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.rspp.2025.100180>.
- Akay, B., ve Zengin, B. (2012). Ekoturizm kaynaklarının geliştirilmesi: doğu Marmara bölgesi örneği. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(2), 115-122.
- Akpınar, E., ve Bulut, Y. (2010). Ülkemizde alternatif turizm bir dalı olan ekoturizm çeşitlerinin bölgelere göre dağılımı ve uygulama alanları. *Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 4(1), 1575-1594.
- Altan, Ş. (2006). *Türkiye’de Ekoturizm Uygulamaları ve Ekonomiye Katkıları* (Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde
- Ankaya, F. Ü., Balık, G., ve Aslan, B. G. (2018). Dünyada ve Türkiye’de Ekoturizm, Sosyal-Kültürel ve Ekonomik Katkıları. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1(2), 69-72.
- Arat, T., ve Çalımlı, Y. (2018). Turizm endüstrisinde sürdürülebilir kalkınma için ekoturizmin önemi: Konya’da bir araştırma. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3), 23-39.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi* (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Corbetta, P. (2003). *Social research: Theory, methods and techniques*. London: Sage Publications Ltd.
- Demir, C. ve Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm Yönetimi* (Birinci Baskı). İzmir: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), (2025). *Glossary of Tourism Terms*. https://www.untourism.int/glossary-tourism-terms?utm_source=chatgpt.com, (Erişim Tarihi: 02.12.2025).
- Fennell, D. A. (2015). *Ecotourism*. (Fourth Edition). New York: Routledge.
- Gökdeniz, A. (2003). Yerel Gündem 21 ve Sürdürülebilir Turizm Politikaları Çerçevesinde Ekoturizm. *Standart Ekonomik ve Teknik Dergi*, 1(5), 24-32.
- Gündüz, A. Y. (2020). The Importance of Tourism Sector in East and Southeast Anatolia. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10 (3), 601-610.
- Güngör, Ş. (2019). “İç Anadolu Bölgesi’nin Turizm Coğrafyası”, Duran, E. ve Doğan, S. Ö. (Eds). *Türkiye Turizm Coğrafyası içinde* (2. Baskı, s.501-542), (Paradigma Akademi, Çanakkale).
- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (Üçüncü Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Hunt, C. A., Durham, W. H., Driscoll, L., and Honey, M. (2015). Can ecotourism deliver real economic, social, and environmental benefits? A study of the Osa Peninsula Costa Rica. *Journal of Sustainable Tourism*, 23(3), 339-357. <https://doi.org/10.1080/09669582.2014.965176>.
- Kasalak, M. A. (2015). Dünya’da ekoturizm pazarı ve ekoturizmin ülke gelirlerine katkıları. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(2), 20-26.

- Kasalak, M. A., ve Bahtiyar Sarı, D. (2023). *Her yönüyle ekoturizm* (1.Baskı). Nevşehir: Kapadokya Üniversitesi Yayınları.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1), 11-29.
- Kurdoğlu, O. (2001). Koruma alanları ve ekoturizmin Karadeniz bölgesi açısından irdelenmesi. *Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Orman ve Av*, 4(4).
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kuter, N. ve Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(2), 146-156.
- Masberg, B. A., and Morales, N. (1999). A case analysis of strategies in ecotourism development. *Aquatic Ecosystem Health & Management*, 2(3), 289–300. <https://doi.org/10.1080/14634989908656965>.
- Polat, T. (2006). *Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma* (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ross, S., and Wall, G. (1999). Ecotourism: towards congruence between theory and practice. *Tourism Management*, 20(1), 123-132. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00098-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00098-3).
- Sezer, İ. (2019). Sürdürülebilir kırsal kalkınma ve ekoturizm etkileşimi bağlamında kadınların rolü: Şeyhli Mahallesi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43(2), 211-238.
- Şen, D. S. (2010). *Turizmin Çevresel Etkileri ve Bir Çözüm Olarak Ekoturizm*. (Yüksek lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü (OGM), (2023). *Ormanlık Alanların Alternatifi Orman Parkları ve Ekoturizm Alanları*. <https://www.ogm.gov.tr/tr/haberler/ormanlik-alanlarin-alternatifi-orman-parklari-ve-ekoturizm-alanlari>, (Erişim Tarihi: 05.12.2025).
- Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü (OGM), (2024). *Turizmde Ekoturizm Atağı*. <https://www.ogm.gov.tr/tr/haberler/turizmde-ekoturizm-atagi>, (Erişim Tarihi: 05.12.2025).
- Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü (OGM), (2025a). *Ekoturizm Eylem Planı 2021*. https://www.ogm.gov.tr/tr/ekutuphanesitesi/Yayinlar/Ekoturizm_Eylem_Plani_2021-2025.pdf, (Erişim Tarihi: 24.11.2025).
- Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü (OGM), (2025b). *Genel Bilgiler*. <https://www.ogm.gov.tr/tr/kurulusumuz/genel-bilgiler>, (Erişim Tarihi: 10.12.2025).
- Tutcu, A. (2021). Ekoturizm ve Türkiye'nin ekoturizm potansiyelinin değerlendirmesi. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(6), 68-82.

- Uluslararası Ekoturizm Topluluğu, (TIES) (2015). *What is Ecotourism?*. <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/>, (Erişim Tarihi: 02.12.2025).
- Wallace, G. N., and Pierce, S. M. (1996). An evaluation of ecotourism in Amazonas, Brazil. *Annals of tourism research*, 23(4), 843-873. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(96\)00009-6](https://doi.org/10.1016/0160-7383(96)00009-6).
- Wikipedia, (2025). *Orman Genel Müdürlüğü*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Orman_Genel_M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC, (Erişim Tarihi: 10.12.2025).
- Yan, L., Gooi, L. M., Huang, W., and Wang, X. (2025). Ecotourism and Economic sustainable development of local communities from the lens of technological innovation: the synergistic role of green industry and social capital. *International Review of Economics & Finance*, 104(2025) 104720. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104720>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Onikinci Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yücel, C. (2002). *Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm*. http://www.tursab.org.tr/dosya/1023/02nieko_1023_1889046.pdf, (Erişim Tarihi: 02.12.2025).

Etik Kurul İzni

Bu çalışmada doküman (belge) incelemesi yapıldığından etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

1. Yazar: % 100

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum/kuruluş ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.